

Fredag d 4 Maj

Som en Löbeild brede sig den Aften over hele Byen Radiomeddelsen om Tysklands Kapitulation i Danmark, Alt efter deres Natur el reagerede Folk paa denne Meddelelse, og alle følte vi os som en stor Familie og kunde ikke paa Meddelelsen bekraftet ofte nok. Og en der havde deltaget i Forhandlingerne med de tyske Offiserer og anede Rakkeviden af de Begivenheder som Tyskerne forberedte sig paa, havde svart ved at tro vore egne Fren, om Eftermidagen havde man hørt paa de tyske Krav, og nogle paa Timer efter var disse Krav ^{udm} Værdi. Alle mødte paa Gaden for at være med i den fælles Glade en Højtalervogn kørte rundt og for=manede Folk til at gaa pant hjem i Teng nogle ældre tog vel mod Formynd men Ungdommen mødte have Afløb for Begejstringen. Luftværnslederen Kaptein Vigense der tillige fængende som Chef for Tagværet samlede alt Vagtmandskabet sammen og lod dem foretage hyrige og starke Patriotieringer i Gaderne men i intet Tilfælde blev der Anledning til Indgriben. Det synes os baade en smuk og værdig Maade af fejre Friheden paa.

Lørdag d 5 May

Denne Dag begyndte i Frihedsbevægelsens Tegn og Arrestationen af nazistiske Elementer lag sin Begyndelse. Om stor Menneskemængde havde samlet sig paa Torvet for at hylde Frihedskamperne og for at overvare Ankomsten af de arresterede naar de anbragtes i det midlertidige Arrestlokale indrettet i Rønne Bio og Ungdommen lagde ikke Skjul paa deres Meninger naar de kompromitterede Personer ankom. Tyskene forholdt sig passive men endnu var der jo ikke ankommet allierede Træpper og Tyskerne var stadiig bewapnede selv for underordnet Personal saa en Konflikt kunde ikke udelukkes. Under Indtryk af denne lidt mørke Situation maatte et Sanitetsberedskab oprettes og Luftværnslederen lod derfor indhalde 3 C Ber og 2 Læger der havde stillet sig til Raadighed for Modstandsbevægelsen 3 C Ber blev beordret til Tjeneste ved Zonens Ambulance til Stplering af Personalen da medens de øvrige 5 C Ber i Forbindelse med Lægevognen oprettede en Sanitetsstation paa Teknisk Skole i Lokaler Kommandocentralen. De to Lastvogne der tilhørte Tjenestegruppen

blev gjort klar til Udrykning, og Materiel fra den
stady flyttende Sorteringsstation blev gjort klar.
I Nørø begyndte imidlertid fra Morgenstunden at
ankomme et stort Antal tyske militære Flygtninge
og ved Middagstid var der ankommet mindst
5000 Mand (Nørø har 3000 Indb.) der var i en slendig
Forfælning uden Proviant og uden at have mod-
taget Forplijning i 48 Timer og varm Mad i
mere end en Uge. Vænere smed mange fra sig
hvor de gik og stod, og mange Afdelinger var uden
egentlig Kommando. Nørø By anvisede Afdelinger-
ne Bivækplads i Lytshoven der grænser op til
Byen men samtidig næerde mand bange
Aneler om at disse udisiplinerede Skytter vilde
begaa Selvtægt og Byen henvendte sig derfor
til Amtmanden, der lod henvendelsen gaa
videre til Frihedsraadet der anmodede Luft-
varslederen om at organisere og forståa
denne Forplijning. Til var da 15th Formanden
for Røde Kors paa Bornholm Oberst Waage-
tersen blev anmodet og gav sin Tildeling
til at det skete i Røde Kors Kavn.

2 Lastbiler med indkøbt frivillige & Ber

forsynet med Røde Kors Armbind fik Andre til
at køre til Kjøp Lüftværnslederen Obersten og
Formanden for Frihedsrådet Overlæge Olsen køre
ligelæs til Kjøp for at se Forholdene paa Spedet
og forhandle med den tyske Bykommandant.
Denne bræfede at det døjde sig om ikke
kampende Afdelinger og stillede en Intendant
til Raadighed med en Liste over de Afdelinger
der ikke vilde kampere. Lüftværnet etablerede da-
efter Samarbejde med Formanden for den lokale
Lüftværnforening Beskyrer Petersen der foranledi-
gde B K Berne samlet og stillede Konerves-
fabrikkens Bæmpehogningsgryder til Disposition.
Til c 18⁰⁰ var Byggn og Matk fremkaffet og Kog-
ningen hunde præbegyndes Til c 18³⁰ var de første
c 600 Portioner færdig, og vi, der deltog i Ledelsen
kørte med ud til den første Uddeling. Først kørte
vi til Havnens for at uddale til en mindre Gruppe
der, da vi pludselig hørte et Baseri i Kælderen
give Fld, og ved at følge Sparprojektilerne hunde
vi øjne en Flyvemaskine i stor højde. Et øj-
blick efter forsvant Maskinen og efterlod hos
os en Formennelse af at have overvært en

haabelig Handling, der kunde følge men vi
fortalte Bespisingen indtil vi var færdig, og
I k. c. 01.⁰⁰ havde D. K. Bøne i København besyret c. 5000
Mænd med en Varm Ret. I k. c. 22.⁰⁰ blev Luft-
værnslederne hælt til Borgmesteren, hvortil 1 tysk
Stabsofficer for en Artilleriafdeling med sin Stab var
ankommet og ønskede Thvarter til sin Stab og sit
Håndskab. Han meddelte os, at han agtede at ham-
pe, saapunkt Riserne angreb, men var villig til
at overgive sig til engelskamerikanske Styrker. I Fælles-
stab forsøgte vi at forklare Offiseren, at Tyskerne i
Danmark havde kapituleret til alle Hægter, og at han
nu var paa dansk jord, og forstod ham at satte
sig i Forbindelse med Inselkommandanturen for
at få Kapitulationonsordenen bekræftet. Offiseren
nægtede at modtage Indstruktioner fra Inselkomman-
danturen, men afstod iovrigt fra de ønskede Lokaler,
maar vi ikke frivilligt vilde overlade dem. Vi for-
stod nu, at ikke alle Sheffer ville følge Ordren fra
Ledelsen, og kunde kün haabe paa, at de besindige
maatte fåa Overtaget. Førrigt regnede vi alle for
givet, at Englanderne vilde komme og modtage
Kapitulationen og dermed, at dette kunde forløbe

gnidningslost. Et Uheld skulde dog indtraffe i Löbet af Aftenen, idet den ene Lastvogn i mørket kørte i Grøften paa Hjemturen fra Uddelingen, og 4 D. H. Ber og C. Ber, der sad paa nogle Transportpandre eller stod paa Trinbrættet, blev slinget af Vognen hvorved en C. Ber 31/44 Mortensen, brakkede det ene Ben paa so Skader ved Ankel'en. Han blev straks kørt paa Køö Syehus, og senere under Evakueringen førtes han til Allinge Syehus.

Kl 01.⁰⁰ aftenble Hjælpretsyrerne, men da det var bestemt at sætte en Portion Grød og Matk ogsaa den følgende Dag, med Order til at møde Kl 07.⁰⁰ næste Morgen. Luftvarnslederen og c. C. Ber blev indkvarteret i Køö ved frivillig Hjælp, medens den ene Lastvogn med 4 C. Ber beordredes tilbage til Rønne.

Mandag den 7 May

Ganske naturlig sågte alle syke Flygninge mod Rønne, her var Kommandantydigheden, og nævlig var her mulighed for Mad fra de syke Forplijnings organer og mulighed for Videreforsyning, bort fra de russiske Skærer, som de nævnte en sand Radsel for. I Skoven ved Falgelykken, den Lijn, og forbi Fredensborg var efterhaanden opsamlet en betydelig

Skyrke paa adskellige 1000 Soldater, der byggede sig
Løvhjel, Høgerunder, Dakningsgrave o.s.v. For at
hindgaa at denne Forlægning yderligere skulde
vokse, besluttedes at beordre de Skytter, der kom
i Land i København til Almindingen og Østelyk-
kerne, hvor der var ret gode Forhold for Skyt-
terne at bivækhøre under.

Forinden Skytterne skulde sendes afsted fra København, var
det som nævnt hensigten at uddale en Position Grød
med Malt og Tid 07.⁰⁰ mødte paa Konservesfabriken
D K Bw. C Ber Lüftvarnslederen og Bevæger Madsen
Petersen for at præabegynde Tilberedningen og
Uddelingen af Maden. Alt forløb programmessigt,
og det var tydelig at se, at Soldaterne var blevet
kvikket op af den varme Mad Aftenen før, og
Masser af myvasket Tøj til Tørring var Prag
af, at en Del af Soldaterne var begynt at in-
beresere sig for deres Hygiejne.

Tid c 10.⁰⁰ kom 2 russiske Maskiner ind over København,
og der blev aabnet en kraftig Lüftvarnsild af
de tyske Batterier, og samtidig blev der givet
Flyvervarsling med Sirenenne Lüftvarnslederen
opholt sig da sammen med D K Bwne paa

Konservefabrikken. Luftværnslederen forsøgte straks en Opringning til Centralen for at få opklaret, hvem der havde beordret Varslingen, idet Luftværnet ikke påaragnede at modtage Meldinger eller Ordre fra Tyskerne, denne Opringning forblev ubesvaret, men det lykkedes at få opklaret, at en Frihedskamper på eget Initiativ havde forlangt Centralen til at foretage Varslingen. Da Skydningen nu var opført, blev der Alvarsling, og Flyvervarslingen havde da været c 10 Minutter. Det hele varede så kort og var egentlig så dagligdags. Egentlig tager hele den Udvikling af Begivenheden, som kulminerede ved de tyske Kapitulation den 4 Maj og de Røsische Bombardementer d 7-8 Maj, sin Begyndelse langt tidligere. I slutningen af April og Begyndelsen af Maj mærkes tydeligere og tydeligt, at Træskuepladsen i øst rykker Bornholm nærmere. Flygtningstransporter af oprørne Stellitrapdelinger, halvmilitære og Civile Kolonner i overfyldte Skibe ankommer mere og mere taligt, og Videretransporten bliver vanskeligere og vanskeligt. Tyskerne anvender i utsprakt Grad Undervandsbaade til

dise Transporter, men ogsaa mindre Krigsskibe og Fartøjer af enhver Art sattes ind. Mange af disse Skibe utsættes for svare Tab eller sankes under russiske angreb fra Flyvemaskiner. Samtidig hermed forstærkes Tyskerne febrilsk Forsvarssforbere-delse ikke mindst af Rønne By. Der graves Maskin geværstanpladser i Omegnen opstilles Pigtraad og 2 faste Batterier er opstillet, et nordfor og et sydfor Byen med Hovedskudsopgave til Dækning af Rønne Havn, og et Øst for Byen til Dækning af Byens Hovedforselrveje mod Øresund Mitte. Alle Forstærkningsarbejder er dog af ren feltmessig Karakter. Tyskerne stiller krav til Byen om Gravning af Drikkevandsbrønde til Brug for tyske Soldater og Civilbefolkningen i Tilfælde af russisk Indrigning af Rønne By, og en Kommission af tyske Offiserer foretager Undersøgelser for en yderligere Udmynkelse af Rønne Havn som Flaadebase, og ikke een Dag gaar uden nye tyske Beslaglæggelser af Bygninger af enhver Art. Hjælpestationerne maatte flytte fra Sted til Sted, saa at Burne til sist daelig anede, hvor Stationerne befant sig den Dag. Meldeskederne der i mange Tilfælde var oprettet paa

Hobeller o. l. Steder, blev beslaglagt det ene efter det andet, og tilsvarende gik det vore cementerede Bækninggrave og andre offentlige Tilflugtsrum.

Udthalige er de forslag, der i disse Dage udarbejdes til en Omorganisation af Hjælpestationerne m. v. og som den næste Dag maatte forlades, fordi Indkvarteringssituationen helt var ændret, ikke alene mistede vi de Bygninger, Trykken rekvirerede, men også de Indstiftelser, der havde Lokaler der maatte omplasres.

Det var iunder Fodtysk af disse Begivenheder og med Lyden af Kanontorden fra Krigsbegivenhederne omkring Kolberg, Stettin og de andre nordtyske Byer, at vi oplevede den 5 Maj i den sidste Tid havde der ret javnlig været Flyvere over Farevandene ved Bornholm, saa Byen antog meget hurtig sit normale Udsende, og der var vist egentlig hennaa, der heri saa Optakten til Angrebene der fulgte.

Følgningen af de lyse Flygninger var næsten tilendebragt, da en Formation paa c 10 - 12 russiske Bombemaskiner narmede sig Byen

paa Øst, og umiddelbart efter kunde vi fra Konservesfabrikken iagthages at Maskinerne dykkede ned over den centrale del af Byen, og først iagttog mand, at en eller flere af Maskinerne aabnede Floden med deres Vaaben og deraf, at der kastedes Bomber. Det hele kom meget overraskende, og enhver søgte Dækning paa nærmeste Shed.

Da Angrebet var over, søgte Luftvarnslederen en Forbindelse med Telefoncentralen, men Personalet her havde søgt Dækningsrum.

Straks efter kom andet Angreb paa 10-12 Maskiner med samme Angrebstaktik som før, og paa Konservesfabrikken søgte alle Dækning i Kalderen. Til 12³⁰ satte kredie og sidste Angrebsbølge ind med samme Antal Maskiner.

Et Forplejningshold af D. H. Ber og C. Ber, der var paa Vej tilbage til Fabrikken måtte standse Bilu og iøge tilfaldig Dækning under første Bølge, men naadte derefter frem til Konservesfabrikken.

Umiddelbart efter Angrebet søgte Luftvarnslederen Forbindelse med C.B.U Kolonnen i

Søndervig, og beordrede i Ambulance med Personel til Nørø med Hovedsted ved Konservesfabrikken, da mand måtte befrygte, at et stort Antal Mennesker var kommet til Skade, og straks deraf hørte Luftværnslederen til Kc i Nørø for at stille sig til Raadighed for den lokale Ledelse.

Om den fortsatte Udvikling af Begivenhederne i Nørø henvises til de af den lokale Luftværnsleder, Overbefejt Kl Pedersen og Bestyrelse M. Pedersen udarbejdede Rapporter, idet det til Orientering af Begivenhederne i Rønne skal tilføjes, at Luftværnslederen, saa snart Telefoncentralen var genoprettet, fik Forbindelse med Kaptein Jørgensen fra Modstandsbevagelsen i Rønne, og da denne som lidligere Luftværnsleder i Fraasten havde Henskat til Arbejdet paa Kc, blev han anmodet om at varetage Ledelsen indtil Luftværnslederen selv kunde komme frem. Denne Bestemmelse andredde Luftværnschefen senere paa Eftermidagen til at Löjtnant Agersted afløste Löjtnant Jørgensen idet Löjtnant Agersted lidligere har været Luftværnsleder i

Rønne og som følge heraf havde større lokal
Kendskab.

Luftværnslederens Tilbagevenden til Rønne blev først
udeholdt, fordi Luftværnschefen anmodede om, at yde
Assistanse til den lokale Ledelse med Udrumning af Hav-
neområdet i København, og da dette netop var tilendebrakt,
kom andet Angreb paa København, og først derefter kunde
Luftværnslederen vende tilbage og overtake Komman-
doen paa K.c. i Rønne.

Ambulansen der var Tjenestegrensenchef for Sanitet opholdt
sig ligeledes i København under det første Angreb for at
undersøge Flykninge. Han søgte straks Forbindelse
med den lokale Sanitetstation og stillede sig til
Raadighed for denne. Helt efter Angrebet vendte
Ambulansen tilbage til Rønne for at male sig til T.c.
Til 12⁴⁵ blev Rønne By angrebet af russiske Bombe-
maskiner. Angrebet udførtes af ca 15 Tomotors
Maskiner, der kom fra øst. Maskinerne dykkede ned
over Byen og åbnede Foden med de ambordvaren
de Vapen samtidig med at de kastede deres
Bombelast. Angrebet foregik i to Bølger og rasede
i ca 15 Minutter. Det hele kom som et Lyn fra
en klar Himmel man hørte godt Maskinerne

men shankede ellers ikke nogen Tanke, men kün
bekunter efter begyndte en voldsom Skydning fra
Anti-Luftskyts, der bandede sig med Motor-
larmen og voldsomme Detonationer fra Bom-
berne, der kastedes.

De fleste Folk var ved at spise til Middag men
de der opholdt sig paa Gaden, søgte hurtig
Beskyttelse, og de nys færdigblevne cementerede
Dækningsgrave kom for første Gang i Brug.
I Bilag 7 er indtegnet de konstaterede Nedslag
af Sprængbomber.

De haardes ramte Heder var -

- 1/ Det danske Motorshib Rotna hvor der opstod Brand.
- 2/ Ejendom. Hj. af Haalegade og Lille Torv, hvor 2 Mennesker drabtes.
- 3/ Damgade 2, hvor Ejendommen fik en Fuld-
traffer, og 4 Mennesker af en Familie drabtes
(de 2 døde først senere paa Sygehuset) og 1
Mand drabtes paa Gaden.
- 4/ Vimmelkraftet 25, hvor 1 Person blev letter
saaret og en Brand opstod i Ejendommen
- 5/ Stengade 22-24, hvor 2 Personer drabtes.

Umiddelbart forinden Angrebet kl 12³⁰ var Brandtjenesten blevet ringet ud fra Brandalarmen paa Politistationen. En Melding fra en Telefoncentral om Angrebet paa København havde foranlediget Vagten der bestod af Frihedskampe og Vagtværnspolk til at foretage Udringningen og meddelte Brandtjenesten, at de skulle holde sig klar til evt Brandstikning i København.

Efter Angrebet mødte paa Kl. C.

Løjtnant Jørgensen som Leder af Kl. C
Læge S. A. Kofod som Leder af Sanitetsstjenesten
i Amtslagens Træas.

Bevillingenior E. A. Smith som Leder af Gas- og Fos-
fortjenesten Kvartermester Petersen som Minesagkyndig,
og lidt senere Luftværnschefen og Polimesteren
samt Konstruktør Bentzen som Leder af Tekn-
Tjenesten og Afsparringskolonnen, idet sistnævnte
var blevet lettere såret i sit Hjem. Lederen af
Brandtjenesten, Visebrandinspektør Johansen,
opholt sig paa Brandstationen som Følge af
Udringningen af Brandtjenesten.

Der forekomm ingen Sireneværsling paa Gründ
af svigtende Elektricitetsforsyning, men bløgtaler

vognen udsentes med Oppordning til Befolkningen af forblive i Bushyttelsesrummene. Det var forholdsvis fåa Meldinger om Skader indgik til Kc, mange Skademeldingen blev malet dirigte til Hjälpestationerne, derimod var der et stort Antal Meldinger om Førsager o.l. og Forrespørgsler af enhver Art.

Hjälpestyrkernes indsats forløb som følger
Brandtjanesten

Efter Udringningen kl 12³² mødte paa Brandstationen 17 af Brandtjanestens faste Personel, og efter Angrebet mødte yderligere 16 Reservebrandmand og 28 C. Ber, dels paa Brandstationen og dels paa Hjälpestationen ved Zone-Redningskorpset. Umiddelbart efter Angrebet udsentes 2 ykspatruljer paa 2 Mand for Observation af eventuelle Brände, med Ordre til med høje Mellemrum at aflagge rapport til Brandstationen. Kl 13¹⁵ indgik fra Kc. Melding om Brand paa M/S Rotna der låa i Sydhavnen. Åukomobileprøje kl 1 med Paa-hangsprøje afsentes til Skadestedet med 8 Mand. Branden var kun af mindre Omfang og slukkedes

med Haandsprojøten. Fra Havnens observerede man en Brand oppe i Byen, og der stilles Brandvagt paa 4 Hånd med Paahangsprojøten ved Skibet, mens Automobilprojøten fortsatte til det nye Brandsted, der visste sig at være Vimmelskabet 2.5, hvor Automobileprojøte № 2 med 8 Hånd var i Gang med Slukningsarbejdet, idet der til Brandstationen var indgaat Melding om Brand i Vimmelskabet 2.5. Ilden havde voldsomt fat i № 2.5, og Kabo ejendommen var starkt truet, men det lykkedes at begrænse Ilden til denne Ejendom, der total nedbrændte. Brandvagten var tilbage paa Brandstationen Kl 19 og blev derefter hjemsendt.

Teknisk Tjeneste

Talt modtæ ved Teknisk Tf. og Afsparringskolonnen 515 C Bur. Kl 13²⁰ ankom de første C Bur til Hjelpestationen i Hovedvagten, og da der dirigere til Hati- onen af Hjælvagter meldtes om Skader i Damgade 2 og Vimmelskabet 2.5, afsentes de førstankomne 2 Hånd til Vimmelskabet og de næste 2 til Damgade for Orientering. Kl 13²² er 1 Udrykningshold 6 Hånd klar og afsendes til Vimmelskabet 2.5 til Oprydning Kl 13²⁵ er 2 Udrykningshold 6 Hånd samlet og afsendes

til Vesterbrogade 12, hvorfra der var rapporteret Skader.

Holdet fant imidlertid ingen væsentlige Skader og returnerede Tl 13⁴⁵ Tl 13⁵⁰ afsendtes 2 Hold til Damgade 2, hvor C. B. U. Kolonnen er sat ind, og Skyrken underlagges den kommanderende Mester.

Tl 14³⁰ er 3 Udrykningshold 6 Mand, samlet og afsendes efter Ordre fra Kc. til Hj. af Staalegade og Lille Torv for Nidrivning af Størværk og Fremdragning af et Lig.

Tl 15⁰⁰ afsendes efter Ordre fra Kc. 10 Mand af Afspareningskolonnen til opparring af Damgade.

Hold 1 tilbage Tl c 16³⁰

" 2 " " 18⁰⁰ 4 Mand tilbage Tl 15⁰⁰

" 3 " .. " 15³⁰

Affarringsbyrken tilbage Tl 18³⁰, da Vægværet overlager Affarringen af Damgade.

Tl 17⁰⁰ afsendes 3 Hold 4 Mand, alle til Hj. Staalegade Lille Torv for Nidrivning af en Skorsten. Hjemkomst Tl c 18⁰⁰.

Efter Tl 18⁰⁰ hjemsendes alle Skyrkerne efterhunden som Holdene melder sig tilbage, med Ordre til at stille igen Tl 20⁰⁰.

Sanitetsstjernesten

Som lidligere nævnt blev allered den 5 indkaldt 8 C. Ber til fast Vagttjenest med Udrykningsvogn og Sorteringsstation paa Teknisk Skole. Dette Besked eksisterede den 7 under Angrabet, og yderligere ankom 2. Læger, 17 C. Ber og nogle Samariter, der straks foranledigede Sorteringsstationen ividitet med Materiel fra Depoter.

Umiddelbart efter Angrabet melle en Ordonans om Skade i Stengade, og 1 Udrykningshold paa 4 Mand rykkede ud, men der ingen Sanitetsopgaver, idet 2 fremdragne Lig blev kørt bort i Københavns Ambulance, der samtidig ankom til Stedet, derimod opdagede Holdet udstrommende Gas og allarmerede Gasvaret.

Lage Hoford tog personlig til Damgade 2. saasnatt Melding om Skade forlæaa, og ledede Arbejdet med de saarede. Ved Tilbagekomsten fra Stengade forlæaa en Del Skadmeldinger paa Hc, men ingen Meldinger om tilskadekomne Personer. Begge Udrykningshold kørte derefter ud til de paa Hc, kendte Skadestede og efter Oplysning af Folk paa Gaden og transporterede ca 15 lebsaarede til Amtesygehøst til Behandling.

Til 18⁰⁰ meldte Udrykningsholdene sig tilbage, efter at Tagter, Baarer og andet Materiel var blevet udskiftet paa Sygehøst.

Paa Sorteringsstationen paa Hc. behandledes 15 dets-
saarede i løbet af eftermiddagen, der alle kunde
sendes hjem. Kl 14²⁰ åbnedes en Bloddonor til
Amtssygehuset. Kl 18⁰⁰ hjemsendtes alt Håndskab
med undtagelse af den faste Vagt paa 8 & Ber.

Køne - Redningskorpset

Brandtjeneren kom ikke i virksomhed.
Ambulanceen forsøg en Række Udrykninger i løbet af
eftermiddagen, til Damgade 2. til Hj af Haalegade og
Lille Torv og til Stengade 22-24.

C. B. u. Kolonnen

I Rønnes Omegn befant sig under angrebet 2. udrykningsvogne under ledelse af Mester Rasmussen med Vagtpostgave ved en Pumperstation og et Vandtårn.
Fra Vagten her havde mand iagttaget angrebet
paa Byen, og Mester Rasmussen gav derfor straks
Ordre til, at hele Stryken med undtagelse af et
Par enkelte Vagtposter, skulde køre mod Byen.
Da man passerede over Lille Torv gjorde Stryken
Holt ved Skadistadet Hj af Haalegade og Lille
Torv og præbeygte en opfersøgning for eventuelle

saarede eller døde. Meister Raemüsen melder til Th. om den påbegyndte Findsats og bliver anmodet om at yde Hjælp til Damgade 2.

Efter en hærlig Gunnemøgning af Ruinerne fremdrages Liget af en Person. Liget af den anden Person blev først fundet, da S. Bernes Rydnings-tjenest ankom, og Styrken indsattes derfor i Damgade 2 hvor den sammen med Ambulance og andre t. B. Håndskabet fremdrages 3 drabte og 2. haart saarede kl 18⁰⁰ til Oprydningen afslutet og Kolonnen aftraadt.

Amtssygehuset

Efter Angrebet udskrev Sygehuset så mange Patienter som muligt for at være rüstet mod alle Eventualiteter. Der indbragtes i Löbet af Eftermiddagen 7 døde og 23 saarede, hvoraf 5 lettasaarede, alle danske Statsborgere. Af de saarede døde senere 2. den følgende Morgen. Desuden indbragtes 2 tyske og 8 lettiske saarede Soldater og Flygtninge. Behandlingen af de indbragte Patienter var færdig kl 02.⁰⁰ Nat.

Gas og Elektrisitetsværkerne

Udrykningsholdene var modt fuldtalligt, og i løbet af eftermiddagen foretoges i stansetig udrykninger for at afsørre Gas- og Vandledninger og for Restablering af det elektriske Ledningsnet.

I løbet af eftermiddagen hørtes til Tider kraftig Skydning af Lufthavnslyde paa havnen og øst for byen, formentlig som følge af overflyvning af Rekognoseringsmaskiner. Kl 14.30 meddelte Tyskerne, at de agtede at forsvarer sig mod Russerne, og at de forlanger Udrømning af Kapelvej til Kirken, Storegade til Skoleskolen, Grønneegade til Vestergade, Havnegade og Toldbogade hurtigst mulig. Paa Kl gik man ind for en saadan Udrømning og udarbejdede en Udrømningsordre af følgende Ordlyd.

Af særlige Sikkerhedshensyn har Lufthavneschefen beordret Evakuering af Gaderne omkring havnen nemli

Kapelvej huis nr 1 til 65

" " " 2 " 20

Storegade " " 1 og 2

Pilestræde " " 1 " 2

Sct Petersgade	Hus No	1 og 2
Mønsgade	" "	1 " 2
Kirkepladsen	" "	1 samt N ^o 2 til 10
Havnvejbakken	" "	1 til 11 samt 2 til 6
Raadhøjsstræde	" "	2. og 3
Toldbogade	" "	1 " 3 samt N ^o 2.
Skouegade	" "	1 til 19 " 2 til 20
Lyngestraede	" "	1 og 3 " 2 og 4
Skolestræde	" "	1
Grønnegade	" "	1 til 9 " 2 til 8 b
Vesterøgade	" "	2 " 14
Havnvej	" "	1 " 7 " 2 " 6
Jernbanevej	" "	3

Bebørne i de paagaldende Ejendomme, der ikke selv kan skaffe sig privat Indkvartering inden Kl 18⁰⁰ maa snarest begive sig til Opsamlingsstedet i Rønne Bio med Indgang fra Smøgen til Boms Hotel. Rationeringsmarker, Spisevogn og nødvendig Vætøj maa medbringes, men ikke mere end, hvad en enkel Person let selv kan bære. Der vil gaa Vagt i de evakuerede Huse, saalange Evakueringen varer. Denne Udrømningsordre blev beordret i højtaler

vogn til Bekendtgørelse i Faderne.

Kapelvej, Kirkepladsen, Havnubakken, Raadhusstræde,
Toldbogade, Storegade, fra Kirken til Statskolen
Grønnegade fra Toldbogade til Vestergade, Vestergade,
Havnegade, og jernbanernes Hovedstation.

Rønne Bio valgtes til Opsamlingsted og Dams-
hotel til Luftværnskværtet & K.B blev anmodet
om at stille 1 Hold Indkvarteringsloft til Op-
samlingsskabet i Rønne Bio og 1 Indkvarteringe-
hol til Luftværnskværtet i Dams Hotel, samt
1 Samerit og 2. Ordonanser hvert Sted. Arbyder-
sameriterne blev anmodet om at sende 1 mand-
lig Samerit til hvert af de to Steder.

Samtidig blev Nørø underrettet om Forholdene,
idet Luftværnschafen henstillede, at tilsvarende
Forholdsregler blev truffet, og anmodede Kaptejn
Vægener om at være til Raadighed for den lokale
Ledelse mod Udrømmingen. I kl 16³⁰ modtoges
Radiomeddelelse, at Trosterne havde kapituleret
paa alle Fronter og til alle de allierede Nationer,
og paa Gründag heraf bestyttede man at tilbage-
halde Udrømmingsorden, og øg Højtalervognen,
der netop var begynt Udsendelsen af Udrøm-

ningsordenen, blev standset, og i Stedet udsendtes
følgende Meddelelse til Befolkningen. Luftværchefen
meddeler, at Tyskland har kapituleret fuldstændig
overfor alle de allierede Nationer. Der kan ikke
ventes flere Krigshandlinger. Evakueringen er
afblast. Alle kan rolig blive i deres Hjem.

I Kvar modtog Kaptein Tegener denne Medde-
lse fra Luftværnechefen, men efter aftale med
den lokale Ledelse fortsættes Udrømmingen fordi
denne allerede var langt fremstredet hvad
senere skulde vise sig at blive en Lykke for
Byen.

Luftværnskvarteret og Opsamlingstedet i Rønne
blev oprettet inden afblasningen, men kun gan-
she enkelte Personer meldte sig her til. I Löbet
af de sidste Tidspunkter og de første
Aftentimer etableredes en Hældesjeneste mellem
alle Thyborøerne og Tø, navl med Hensblik paa
eventuelle Overflyvninger, og der gaves Luft-
alarm for hele Bornholm. Kl 18⁵⁰ indgik
Melding fra Observationsposten om kraftig Skyd-
ning paa havnen. Kl 19⁰⁵ meldte Observations-
posten 19 Maskiner, 3 Motorer, over Byen,

kaster Bomber over Havnemrådet, kredser ud over Havet, kommer igen 3 gaaer i sydlig Retning. Resen mod Vest.

Der indgik til Tid ingen Melding om Skader, og en udsent Ordonans melder Kl 19¹⁸. Ingen skader paa Rønne Havn ingen Skader i Byen, men et tysk Skib sanket ud for Rønne. Kl 20²⁰ blev givet Avarsling. Farer forbi for Bornholm. For Tjenestegrenene gav Bombenedkastninger ikke Anledning til Udrykning. Teknisk Tj hirmsendte Personalet umiddelbart efter Avarslingen, men med Ordre om at stille igen Kl 22²² for eventuelle Opgaver. Kl 22²⁵ blev Styrken hjemsendt paay. Sanitetsjenesten hjemsendte Personalet med Undtagelse af den faste Vagt umiddelbart efter Avarslingen.

Brandtjenesten inddelte Styrken i Hold der paa Shift gik Vagt Natten igennem sammen med Vagtværet og Frihedskamperne, af hensyn til, at mange Folk i Løbet af Æftermiddagen og Aftenen frivilligt havde evakueret sig til Landkommunerne, og mange Ejendomme derfor stod ubebodde og ofte med spængte vinduer.

og Døre. Kl 19¹⁵ mottes om Overflytning af 2
russiske Maskiner samt at der blev hæstet
Løbesaddler fra Maskiner.

Kl 19³⁰ blev den første Løbesadel indbragt til
Kc. den var skrevet paa russisk, men 15 Minutter
efter var en Tolk fremkøbt og Sadlen oversat.
Meddelelsen gik ud paa, at Tyskerne paa Born-
holm skulle have kapituleret inden Kl 10⁰⁰
næste Dag i Holberg, og at der tilstede den tys-
ke Kommandant frit Lejde. Fra Amtmanden og
Modstandsbevagelsen blev der rettede Henvendelser
til den tyske Kommandant, men denne vilde
ikke böje sig. Efter at have færdigstillet Evakuerin-
gen af Havnemrådet i København og besigtiget Skaderne
efter 2 Angreb overtag Kaptajn Vigenus Kl 23⁰⁰
Kommandoen på Kc i Rønne

Tirsdag den 8 Maj

Kl 00,⁰⁰ samledes følgende for at diøtte Situationen.
Luftvarnschefen, Luftvarnslederen, Kammer Mikkelsen,
og fra Modstandsbevagelsen Overlæge Olesen og Redak-
tor Kjødt. I løbet af de følgende 2 Timer førtes en
Række Telefonsamtaler med Udenrigsministeriet

Ledelse (Udenrigsministeren var ikke personlig at træffe) og med Krigsministeriet. Raadet ønskede foranlediget at de engelske-amerikanske Myndigheder blev underrettet, og anmodet om at satte sig i Forbindelse med de russiske Militærmyndigheder for at undgaa den ellers belysneladende uundgåelige Episode. Fra Statens civile Luftværn var lidtigere paa Aftenen til raadet en frivillig Evakuering men overlad Frilia hvert til den lokale Ledelse.

Ba der kl 02.00 ikke var kommet et hilfesbillende Svar, var Evakuering uundgåelig, og Luftværnschafsen besluttede derfor at foretage en tvungen Evakuering fra Bagby, afslated senest kl 09⁰⁰ hvortil samtlige erklærede sig enige. Med den godkente Evakueringplan som Grundlag, idet man saa bort fra muligheden at foretage en Registration, omarbejdede Luftværnslederen Planen til den givne Situation.

Hovedtrækene i Evakueringen blev derefter.
Til Befolkningen udsendes gennem Højtalervognen en Meddelelse af følgende Ordlyd. Evakuering er beordret, og Flammuen skal være forladt snarest og inden kl 09⁰⁰.

Samtlige tilstaaende modtagen en Löbesaddel angaende
de nærmere Regler. Lad Meddelelsen gaa vidue og
følg de givne Anvisninger. Alt & B Mandshat mødes
omgaende paa Kc. En ny Evakueringsordre blev
udarbejdet og trygt i Löbet af Natten. Denne Ordre
udsendes til enhver Familie af Ordonanser, ejerhaan-
den som de melder sig efter Praabet i Højhalewog-
nen, efter de Retningelinier, der er angivet i den
oprindelige Plan. Alder og sværdelse Personer samt
Kvinder med Smaabørn transporteres med jern-
banen med Udgangsstationer ved Rönne Kog &
for at undgaa Sammenstødninger midt i Byen
hvis Angreb uventet skulde finde Sted. Vagtvaret
fingrer som Transportsektion, som ogsaa forudsat
i den oprindelige Plan, og skulde fremstappe Klæ-
bøjer i Löbet af Natten. Alle Henvendelser om Hør-
sel af Personer henvistes til Vagtværstationen
Raadhuset

Den gaaende Strøm af evakuerede skulde indkvar-
teres i Nykøb-Vestermarie-Oaker og Nykøb. Den
med jernbanen transporterede Befolning skulde
indkvarteres i Aakirkeby, og den med Klæbøj-
er transporterede Befolning skulde indkvarteres.

i Klemensker.

De pågældende Kommuner blev anmodet om at forberede Indkvarteringen og aabne Indkvarteringskontore på Dagry.

C.B. u. Kolonnen der foretalte Tjenest i Modstandsbevægelsen blev gennem denne beordret til Rønne til Luftvarnschefens Disposition og skulde yde Hjælp ved Evakueringen med deres Transportmidler. Kl 05.00 blev Højhalervognen beordret ud med det angivne Øpaaab og snart meldte de første C.B. sig paa Tje og disse blev efterhaanden som de meldte sig sendt ud hvervis med Evakueringsorden. Ved Opsamlingstedene posteredes det i Evakueringssplanen utsagn Personel til Vejledning for de Evakuerede ligesom der udsendtes Ordenspatruljer af C.B. til Rønne N og S.

I Hand + Ordonans blev udpeget til Forbindelsesled mellem Stationeforstanderen og Tje. Efterhaanden som C.B.'nes Ordenanstjeneste var sluttet meldte disse sig paa deres Tjeneste stationer.

Sanitetskjenesten oprettede 4 Hjælpestationer saaledes.

Lage Sode + 1 Samarct + 1 C. Ber i Nyker

" Ishøj + 1 C. Ber i Lobbæk

" Hage + 1 C. Ber + Samarct i Nylars sdr. Skole

" Kløft + 1 C. Ber i Vestermarie Hjemmet

Amtslagen foretog Inspektion af Evakueringen
paa Landevejene. Paa København oprettedes 2 Bærekold
a 4 C. Ber + 1 Leder og de øvrige 11 C. Ber til
Raadighed.

Brandkjenesten iidehilfe af sit Bereedskab paa
Hovedstationen i Automobileprojekt der blev forlagt
til Hafniahus paa Hj. af Byledsgade og St. Torve-
gade for derved at sprede Materiellet og for at
opnå bedre Beskyttelsesrum til Personalet.

Befolkningen tog Situationen forbairende roligt
og fulgte beredvilligt alle Anvisninger men det
forekommer os at Opbridet er foregået i største
Hast uden særlig Tanke for de Værdier de forlod.

Billedet af Skønmen af Evakuerede med alle tankelige
Transportmidler bragt i Anwendung minder i mangt
og meget om tilsvarende Skildringer fra Udlændet.

Om Lykke var det at Vejet godt og noget blev Eva-
kueringen måske ogsaa lettet af at mange Beboere

Dagen i Torvien og i Löbet af Nallen frivillig evakuerede sig og opøgte Bekendte paa Landet gik ind i de nærmeste Gaarde og Huse eller i adekvilige Tilfælde sav i Skoven om Nallen som de havde været Vidne til at Tyskerne havde malet gøre Dagen forud.

I Tiden fra Kl 05.⁰⁰ til 07.⁰⁰ indgik ca 30 Meldinger fra Meldestederne paa Øen om Overflyvninger af den sydlige og østlige Del af Bornholm samt om Skydning og Bombangreb paa Skibe mellem Bornholm og Christianso. Disse Overflyvninger gav Anledning til Flyvervarseling paa Bornholm Kl 05.¹⁰

Til Trods for at et Angreb var tankeligt og at man under andre Forhold vilde have oprettholdt Flyverslingen viede Ønsket om at Evakueringen blev forsat saa hurtigt, at Luftværnslederen gav Ordre til, at Flyvervarslingen overgik til Alarmtilstand Kl 05.²⁵.

Mellem Kl 08.⁰⁰ og 08³⁰ indgik Meldinger om at der nu kun passerede enkelte Menneske forbi Opsamlingsstederne. Jernbanerne havde færdigstillet sine Transporter og Vagtvarnets Transportopgaver var ogsaa i det store og hele afsluttet. Alle Meldinger gik ud paa, at Evakueringen foregik

paa den smukkeste og roligste Maade. For Sygehuset var der med lignende Situation for øje nogen Tid i Forvejen oprettet Reservelasarettet i Nykørs og Vestermarie Samlingshuse med Madrasser, Tæpper, Lagerne m.v. hvort Sted til ca 100 Patienter, ligesom der til Aakirkeby Sygehus var opagt Brønd af lignende Art, ligeledes til 100 Patienter.

Amtsygehuset modtog Ordren til Evakuering Kl 03³⁰ og evakuerede alle, det skønnes forvarligt at flytte, til Nykørs kiroisk, og til Vestermarie medesinsk Samlingshuse.

Fra Kc var D. K. B blevet opfordret til at stille 2 Indkvarteringshold, og disse beordredes til de 2 Reservelasarettet. Tilbage paa Sygehuset forblev 34 Patienter der anbragtes i Haldergangen og for Spedemi Afdelingen i Skuebagen i nogenlunde god Dakning. Evakuering af Patienter var endt Kl 06 30.

Tilbage blev Betjeningspersonale, Samrits og C. Ber. Ved Patienterne forblev Lagerne, Samriterne og en del C. Ber, medens resten søgte Dakningsrummene. Da de første Bomber under Angrebet faldt lige ved Sygehuset, fant nogle C. Ber det mest

formalskjenligt at søge Tillugt i Småskovene i Nærheden, hvilket de også gjorde under Bombardementet, en handling, der let kunde være blevet skabnesvanger.

Først herhede der fuldkommen Ro og Orden. Da Sygehuset imidlertid fik en Fuldkræft, fandt man Spillingen uholdbar og umiddelbart efter Angrebet evakueredes Resten af Patienterne og Personalet til Nykørs Samlingsplads billede ved hjælp af de C. B. U. Køretøjer, der var stationeret paa Sygehuset.

Paa Kl. opholdt sig af Ledelsen Luftværnslederen, Politimesteren, Kammeren, Tjenestegrenschefen for Tekn. Tj. og Löjtnant Agersted Lederen af Gas- og Fosfortjenesten samt Brandtjenesten opholt sig paa deres Hælpestationer. Kl 09.15 indgik fra Modstandsbevægelsen Melding om, at større tyske Grupper i spredt Orden sögte til Byens Udkant, opsynligt til Forsvar af Byen. Kl 09.20 modtog Kl en tilsvarende Melding, der samtidig oplyste, at tyske Soldater besatte Hafniahus øjensynlig med Forsvar for Øje. Paa et lidligere Tidspunkt

var indgaat Melding om, at Skibe sejlede ud af Havnens mod Vest, og der opstilles Skyde forskellige Skader i Byen. Dicse Meldinger, i Forbindelse med Oplysninger fra Tyskerne i Dagene forud, der gik ud paa, at Tyskerne agtede at forsvere Rønne By fra Hús til Hús, maatte give det Billed, at Tyskerne ventede en russisk Landgang, samtidig med Angrebet, og at mand vilde kampere i Byen.

Paa dette Grundlag maatte forudsættes, at Hjelpestyrkerne kunde komme mellem to kampende Parter, og Luftværnslederen bestiædede derfor, at Byen skulde total evakueres tillsige med Hjelpestyrkerne, men forinden Ordren blev givet, forelagde Luftværnslederen sin Beslutning for den øvrige Ledelse, der alle erklærede sig enige heri, Luftværnslederen opsogte derefter Modstandsbevægelsen og fik Underretning om, at en Del af Ledelsen havde forladt Byen og oprettet Hovedkvarter i Nykø, og at Resten med de endnu tilbageværende Styrker vilde forlade Byen omgaende. Højtalervognen var netop paabegeyndt Udsendelsen af Oppordringen til Totalevakuering, Hjelpestyrkerne var Færd med Opbrud eller paa Vej ud af Byen, alle med Ordre til at stille ved

Aabygaard, hvor der ville blive oprettet Hc, da Angrebet satte ind et Tvarter før det sidstligst var ventet kl. 09.45. Da Fastberghedskontroljeneften normalt ikke findes i under Flyvervarsling, var Ordren til Evakuering ikke tilgaaet Hjelpestationen, og mand modtog derfor Undersøring om Evakueringen gennem Højdelevvognen. Ledelsen af Hc, samt Modstandsbevægelsens Ledelse op holdt sig paa Towet for at drøfte Situationen og iagt tage Total evakueringen, da Angrebet satte ind, og alle såげ Dakning i de nærmeste Tilflugtsrum. Hjelpebrykerne reagerede enten ved straks at såge Dakning eller for enkelte Grupper vedkommende ved en hasarderet Kørsel ud af Byen.

Angrebet var meget langvarigt 55 Minutter, og blev foretaget i et Uaf af Bølger, i Regn med meget kort Mellemrum. Maskinerne dykkede ned over Byen, idet de samtidig med, at Bomberne blev kasted, fyrede gennem Faderne med eksplosive Granater fra Vobrene ombord. Tyskernes Antiluftskyts trædte samtidig meget kraftig i Virksomhed.

Under en Pause af lidt længere Varighed, da man mente Angrebet var overstaaet, sågte alle bil Bilerne og kørsle ud af Byen mod Aaby, men

meget hurtig blev man overrasket af nye Angreb og maatte stanse Bilene og soige Dækning i de nærmeste Ejendommes Haldere og andre Dækningsmuligheder, og her forblev Ledelsen, til Angrebet var afslutet.

Paa Bilag 1 er indtegnet de konstaterede Bombe-sprængninger, der viser en javn Fordeling af Bomber over hele Byen. Enkelte Bomber er faldet i Omegnen ved Rabekkevarket og Fredenborg, og har derfor ikke kunneth indtegnes paa Kortet, ligesom et ukent Antal Bomber er faldet i Havnens og Havnemindløbet. Saa vidt det serne har kunneth konstateret, var Bomberne af Skorrelse paa 50 Kg. og indtil 250 Kg. maaske enkelte meget større.

Brandbomber er i hvert Fald ikke direkte konstateret. Der var et forbavsende lille Antal Forsagere, ialt 4 og ingen kidsindstillede Bomber. Under Angrebet blev 4 Vagtvarmænd, 1 % B pligtig Brandmand og 1 fast Brandmand saaret af Bombesplinter eller explosive Granater, den ene Vagtvarmemand ret alvorligt. 1 Automobil-sprøjte, tilhorende C.B.U. der var stationeret ved Sygehuset, blev fuldstændig ødelagt, og en Paa-

hængsprojek, tilhørende hønen, blev ødelagt i
Garagen, hvor den var efterladt ligesom en Kata-
strofevogn blev mindre beskadiget paa Foden. Et
ukent Antal tyske Soldater og Flygtninge blev
saaret eller drabte.

5 af vores cementerede Dakningsgrave blev be-
slaglagt af Tyskerne og indrettet til Opsamlinge-
stationer for saarede og døde. Til ca 11⁰⁰ søgte
Lidelsen og spredte Grupper af Hjelpestyrkerne
ad Skovvejen mod Aabygaard af Hensyn til
städige Overflyvningers lidt Vest for Rønne.
Ved Sorhat gjorde Luftværnslederne Vogn
Holt for Orientering man bemærkede en hel
Skovsky over Byen men kunde ikke iagttagte
Brande samtidig begynte et kraftigt Bombarde-
ment i nordvestlig Retning hvilket senere blev
bekræftet var Flyvermaskinernes Angreb paa tys-
ke Konvojer. Derefter kørte Luftværnslederen
dirigé til Aabygaard for at oprette Kc. Luftværns-
lederen førte straks en kort orienterende Forhand-
ling med Vicebrandinspektøren og gav Ordre
til Indsættning af Brandtjenesten.

Til 11.30 afgik Brandtjenelets 3 Slukningstog Automobil-sprojester № 1 № 2. Lastvognen med Paabangsprojektor og Konens ene Slukningstog, Automobileprojektor, med en Bemanding af 15 faste Brandmand 10 Reservebrandmand, 25 % B. B. pligtige fra Brandtjenesten og 2 Assisterer fra Konen.

18 % Ber fra Rydnings og Upparringsjenesten meldte sig til frivillig Indsats og disse blev derefter med Rydningsvognen derigeret til Rønne med Ordre til at melde sig til nærmeste Holdleder.

Paa den nyoprettede Hc. befandt sig Luftvarnslederen, Löjtnant Agersted og Tjenestegrenschenfør Sanitetsjenesten, der oprettede Sanitetstation paa Gaarden og straks behandlede den saarede C. B. Brandmand Splint i Ryggen der senere blev overført til Lazaret i Nykørs.

Paa Nykørs Hc. søgte man strake Forbindelse med Telefonunderiktøren og fik foranlediget en direkte Ledning etableret til København for Afsendelse og Modtagelse af Meldinger.

Fra det offentlige Hc. var oprettet paa Aabygaard og i de følgende Dage var Telefonen bogstavelig blokeret af Samtaler Døgnet rundt, af Meldingers Ordreindgivelser

Forespørsler m v at en Redegørelse for de enkelte
Meldinger m v er ganske udelukket. Kl 12¹⁵ aftogtede
man Radiooversendelsen i Haab om hørpa at fåa
at vide om Tyskerne paa Bornholm vilde tage
mod Fornuft og nedlagge Vaabenene men vi hørte
hun Jubelen fra København over Freden saaledes
som det skulde gentages sig i de følgende Dages
Udsendelser.

Kl 12²⁰ indfand Kolonnechef Riis sig og umiddel-
bart derafter komst Luftvarnslederen til Rønne for
at besigtige Skaderne og orientere sig om Hjelpe-
skyrkernes Indsats.

Byen gjorde et forværende Indtryk. Praktisk alle
Vinduer var knust. Døre sprængt og Tagene
flaet af Husene. Skaderne var mange. Skaderne
kommelie af Murbrokker, Tagsten og Glasskaar og
Skader var hele Fader lagt i Grus.

Af større Bygninger var Amtssygehøst og Ørnes
Pakhus ramt af Fieldtræffere, og stort bskadigede var
bl. a. Sparekassens Bygning paa St Tow i øvrigt var
det mest Enfamiluhuse der var ramt.

Snellemark var helt i Ruiner, og det samme var
Tilfældet med Skolehøje, Skellen, Nygade, Hj of St

Torvegade - Byledsgade - Køregade. Starkt ramt var Smedegade, Kapelvej, Mørsgade, Sharpugade, Jansensvej, Østervoldsgade og Østergade for at nævne nogle af de hardest ramte Gader, hvilc c 400 af Kommunens 3400 Ejendomme blev helt fri for Skader.

I Ruinerne af de sammenlygte Huse opstod en Del Brandede, der er indtegnet paa Bilag 1 med rød Farvelagning. Talt nedbrante 23 Ejendomme, og et mindre Antal Ejendomme fik lettare Brandskader, endvidere var c 250 Ejendomme total ødelagt. Kl 13⁴⁰ fløj enkelte russiske Maskiner igen ind over Rønne, og alle sige Dækninger i Rumrene, men der skete intet, og c 15 Minutter efter var Motorstøjen helt forsvundet, og Arbejdet kunde fortsætte.

Til Luftværnslederen meldte Ordonansen, at russiske Maskiner havde nedkastet Flyveblade, formæltig i Nørder bebydede nye Angreb Kl 15⁰⁰

Luftværnslederen havde en kort Orientering med Kolonnechefen og bad denne beordre sine egne Flyske ud af Byen inden Kl 15⁰⁰ og gav selv tilsvarende Ordre til Brandtjenesten. Kl 15⁰⁰ var Byen praktisk taget tom og alle Flyske samlet ved Aabygaard.

C. B. U. Kolonnen var dog rykket til Clemensker Kro,

hvor de var anvist Kvarter af Kø.

I midlertid kom der intet Angreb paa Rønne, hvorimod
København fik et Angreb af Skærpe som det, Rønne havde
varet iude for om Formidagen. Ved Slukningsarbej-
derne om Formidagen og i de kildige Effemidagsdømer
havde der ikke været noget Samarbejde mellem G.B.U.
og Brandtjenesten, men enhver Enhed sogte selv sine
Opgaver, ikke mindst var darsagen hertil de næsten
ufremkomelige Fader, der gjorde al Ordinanstjeneste
uhyre besværlig, og da Enhederne havde fået deres
første Opgave, brugte de selv en flittig Patruljetje-
nest i det nærmeste Kvarter, der viste sig ganske
godt at dække Området. For alligevel af faa dette
mere samlet møtte Livsværnslederen med Kolonne-
chefen og Visebrandinspektøren Kl 15¹². Kolonnechefen
blev her anmodet om at lage Overledelsen af samt-
lige Brandbedre.

Visebrandinspektøren og Kolonnechefen foretog der-
efter en Rekognoscerungsrejse til Rønne, men da
G. B. U. Kolonnen ikke blev inddat før Kl 19¹² fik
det ingen praktisk Betydning, og Kl 16¹² rykkede
Brandtjenesten igen ind i Byen og fortalte
de afbrudte Slukningsarbejder ved og Konens Hjælp.

F. Löbet af Eftermidagen aflatte Modstandsbevægelsen med
Hc, at de vilde foranledige en Opprøring af Byen og
en Polititjeneste i Byen etableret for at sikre Borger-
nes Ejendele. Passereder til Personer der ønskede
indladt i Byen kunde udstedes af Hc, og Modstands-
bevægelsen. Ligeledes tilhaldtes Sognefogderne i Nyker
og Tlemense om Eftermidagen for i Samraad med
disse at etablere Fndkvartering af Hjelpeværkerne
i Saardene omkring Hc.

Om Oversigt over samtlige Brandkolonner Fndkvart.
giver i graue Træk følgende Billede.

C.B.U. Kolonnen 1 Stiukningslog der var stationeret
paa Sygehuset blev ødelagt under Bombardementet
og Kolonnen gik efter Anmodning af Sygehuset efter
Bombardementet i Gang med Evakueringen af
de resterende Del af Patienterne og Personaleet.

C.B.U. Kolonnens 2 Stiukningslog var stationeret
i Sandvig og blev af Kolonnechefen der opholdt sig
i Sandvig afsent til Rønne hvortil det ankom
Tid 10⁵⁰ og blev her af Kolonnechefen indsat Tid 11¹⁵
saaledes.

- 1 Gruppe til hj af Byledsgade og Nørregade
- 2 " til nogle Småabrande i Smedgade og

Møllegade der dog hunde slukkes med Håndsprøjte.
Til c 12⁰⁰ meldte 2 Slukningstog sig til Assistanse
ved Branden i Østergade men da man her
 mente at have Kontrol over Branden fortsatte
Slukningstoget til Nygade hvor en større Brand
 var under Udvikling.

Ronne Brandvæsen R.B Sprøjte Nr 1 blev ind-
indsat Tl 11³⁰ ved en Tagbrand Byledsgade 14
samt St Torvegade 28 og Nørregade 39 der alle
ligger i Kærveden af hinanden, Sprøjte 1. blev
derefter indsats i Antoniestrade 3-5 hvor Brande
var under Udvikling.

R.B. Automobilspøjte Nr 2. blev indsats Tl 11³⁰
ved en Brand i stark Udvikling i Østergade 25-29
^{vold}

R.B. Bil Nr 3 blev indsats Tl 11³⁰ i Kirkestrade
4-6 hvor en Brand var under stark Udvikling
saaledes var Taget allerede sluppet sammen.

Samtidig udviklede en stark Brand sig i
Kærveden paa hjørnet af Kapelvej og Nørregade
hvorfor en Del af Kirken gik i Gang med Be-
kampelsen af Branden her.

Honens Automobilspøjte blev indsats i Østergade
45 - 53 hvor en Brand ligesledes var i stark

Udvikling. Kl 14⁴⁵ indestillede alt Slukningearbejde af ølensyn til det forventede nye russiske Angreb og da dette ikke blev for Ronnes Vedkommende indsatte alle Skyrerne igen Kl 16⁰⁰, med Undtagelse af C. B. U. Kolonnen, der var rykket i Tvarter paa de samme Brandsteder der var forladt Kl 14⁴⁵ idet dog R.B. Sprojek Nr 2. blev indsat i Østergade 45-53 og Turen i Østervoldsgade 25-29.

Kl 18⁰⁰ var Branden i Østergade begrænset og nogen kunde nedkämpet, hvorfor R.B. Sprojek Nr 2 blev beordret til Provæstegade 6 hvor en stor Brand var under Udvikling Kl 21⁰⁰ var Floden slukket og R.B. Sprojek 2 kunde rykke i Tvarter.

C. B. U. Kolonnens Slukningsløjeste indsatte

Kl 19³⁰ i Nygade for Oprømning og Øfferslukning.

Til Klc indgaar Kl 20⁴⁵ Melding fra Køø at Sekularionen nu er afklaret og at Slukningsarbejdet paabegyndt hjælp ønskelig.

Kolonnechefen blev anmeldt om at indeholde C. B. U. Slukningslog og Kl 21³⁰ afgaaer Slukningslog til Køø.

Kl 24⁰⁰ var man flere over Branden i Køø og yderligere hjælp unødvendig.

Til 20.30 har Konens Automobileprojekt nedkampet
Branden i Østervoldsgade og rykker i Tivarter.

R. B. Projekte Nr. 1 har Til 21st paach Flden nedkampet
i Antoniestræde 3-5 og oprettet Brandvagt af 3 b. Ber.
Derefter foretages Reconnoesningerne og i Østervold-
gade er Flden bluset op igen og ved af farplan-
te sig til Tinglets alle 15 det lykkedes hurtig at
begrænse Flden.

Torinden R. B. Projekte Nr. 1 er klar i Østervoldsgade
blusser Branden i Østergade 45-53 op paam og
Projekte Nr 1 indsættes til Nedkampning af Branden
blaaat af Projekte Nr 3 der var paa øjenvurdering
Til 21.30 og som herunder bemærkede Fløskaret og
paa eget Initiativ søger frem til Brandstedet
til Hjælp for R. R. Projekte Nr 1.

Til 24th er Flden begrænset og nedkampet og
R. B. Projekte 1 og Bil 3 rykker i Tivarter.

Patrulieringen overbages af Modstandsbevagelsen.
I Löbet af denne Dag blev des ikke löst andre
Opgaver end de rent brandmessige og alle
andre Skytter der meldte sig blev indsat til
Hjælp til Brandkolonnene.

Det er vor Opfattelse at Brandtjenesen füngerede
fuldt ied tilfredstillende og løste deres Opgaver.

Slikningearbejdet blev stærkt hammet af Mangel
paa Vand navlig af den fornyede Fndsatelse
Til 16^{ee}.

Vandværkets Pumper elektrisk drevne og da den
elektriske Strom svigtede produceredes der ikke nyt
Vand, og efterhaanden som Ledningerne blev kompe
mistede Brandvæsenet Tryk paa Slangerne, og
maatte overgaa til Kedriving af Travark og andet
brandbart for at hindre en Udbredelse af Fleden
idet Udlagning af Slanger fra Havnens med de
store Afstande og de spredte Brandsteder ikke
var gennemförlig.

Brandtjenesen blev meget begünstiget af at Vejet
var saa roligt først hen iunder Aften frisker det
op og i Löbet af Aftenen iagttager man da ogsaa,
at flere Brände man mente nedkampet bliser
op igen. Det rolige Vejr gör det ogsaa mulig at
koncentrere sig om de farlige Brände i Byens
utbyggede Kvarterer og en Brand på Swanekewej
og Borgmester Nielsens vej i et fritliggende Hüs
bliver saaledes ikke dirikte nedkampet men Lederen

holder sig ved Patrioties undervisning om Fldens og det samme gælder en lille ejendom i Sct Mørkensgade og Annaes Pakhus paa Havnens.

Onsdag 9 Maj

I Löbet af de lidlige Morgenstimes udeundes gennem Nyheds Tid en Meddelelse til samtlige Sogneraasformænd og Borgmestre at de Evakuerede Rönne og Kjøø skal forblive i deres Kvartir indtil nærmere Ordre, at de to Byer er spærrede og at ingen vilde blive indladt. Med Anmodning om at denne Meddelelse maatte blive bekendtgjort i Hornmünner.

Ved Ordonanser til alle Kvartirer, Øgårdstyrkerne blev afsendt tidlig om Morgenens, Brandtjenesten med Ordre til at foretage Øfferslukning og Redningsarbejder. Rydningstjenesten blev indsat til Oprydning af Gader og Tøve. E.B.U Kolonnens Enhed des havde Station ved Sygehuset under Meister Paesiusens med overskydende Mandskab fra Tidc fik til Opgave at foretage Nedbrydning af alle løse Murede der kunde være Fare for Fadselen.

Tid i Rönne blev besat fra Morgenstunden af C. Ber om Natten havde den fingeret som

Station for de indsatte Frihedskampere der udførte
Patruljefremstede Km paa Aabygaard holdes dog fortsat
besat.

Id 13° mødte det faste Raad til RaadsLAGNING paa
Raadhøjet i Rønne. Efter at hver enkel havde op-
ridset Sitationen indenfor sit Omraade oprettede
man en Dagsorden for RaadsLAGNINGEN og efter
en grundig Gennemgang af denne endes man om.

1. At Sparringen af Tilgang til Byen oprettholdes dog
at Personer hvær Arbejdskraft er af Bedydning for
Oprydningsarbejdet faar ødset Pærsedler.

2. At indkalde Læger Jordemødre Apotekspersonale
pr Hjælper.

3. At genaaben Sygehusets ene Afdeling af Hensyn til
at eventuelle Kampe ved en nærliggende Landgang som
kunde ventes næromhøjet og hvor danske Styrker
kunde blive inblandet i Henhold til deres For-
holdsordre.

4. At fremskynde Tilbagevækningen mest muligt af
Hensyn til at de mange syke Soldater og Flygtninge
i Byen der i flere Tilfælde var grebet i Tyroni. I
enkelte Tilfælde blev disse dog grebet og henrettet af
deres egne Myndigheder.

I Löbet af Dagen ankommer de første Haandværkere og Arbejdere til Byen og Vagterne er instruerede om at meddele Pasertilladelse til disse Personer og henvise dem til Sie hvor de sattes ind paa midlertidig Afdækning af Tage Bülkhüder og Bøie og Rydning af Gader og Tore. Kl 15⁰⁰ indgaar Melding til Sie at 5 Flærtigbaade anlöber Rønne Havn Nationalitet uikent. Senere erfares at Flærtigbaadene er russiske og at Landgangen skete uden Kamp.

De russiske Offiserer begiver sig til den tyske Kommandant for at modtage Kapitulationen. Den oprindelige tyske Kommandant van Klamptz er af de nyankommne Styrker frataget Kommandoen der i Stedet overlates af en General.

De russiske Offiserer møder derefter Regerings Byens og Modstandsbevægelsens Representanter paa Raadhuset til en foreløbig Orientering. Og de russiske Offiserer tilbyder at indsætte de tyske Styrker til Opgaver i Arbejdstjenest til danske Formaal dette afslaaas idet de danske Myndigheder udstiller Anskul om snarest at fåa bortvokueret de tyske Styrker.

I Tiden fra Kl 17²⁵ til 18⁰⁰ inollöber flere

Meldinger til Km fra Svaneke og Kjø om store
russiske Overflyvninger og Flyverangreb paa Konvojer
af Transportskibe i Farvandet ved Christiansø.
Flere Skibe mener sanket. Kl 20th afholdtes paavz
Raadslagning af de samme Personer der deltog om
Morgenen. Mødet afbrydtes da forskellige Meldinger
giver Anledning til Dispositioner for de enkelte Med-
lemmer og fortsatte derefter Kl 22th.

Efter en Gennemgang af Situationen efter Russenes
Landgang indser alle at en Tilbagevækning af
Befolkningen maa ske hirtig. Der opstilles en
Dagsorden for Raadslagningen og efter en Gennem-
gang af denne bestydes.

- 1 at indeholde Væringedrivende i Fødevareindustrien
for at få disse Farretninger klar snarest efter Be-
folkningens Tilbagevinden.
- 2 at Forberedelser træffes til Folkebespising samt
at Maden betales med Spisebeletter der købes Dagen
forud paa Kommunekontoret.
- 3 at Luftværnslederen foretager en Beregning af
nødwendig Tagdækningsmateriale der tilstilles
Amtet der herefter vil såge Materialerne frem-
skaffet i København snarest mulig.

4. At opfordre Befolkningen til Forsigtighed med Hensyn til Glas løse Tagsten Ammunition, m. v. igennem et lille Blad Frihedsbladet der midlertidig ages udsendt indtil Dagbladene igen kan udkomme Hjelpestyrkerne i Brand Sanitet og Rydningstjenesten indkvarteret for Natten i Kvarterene Aabygaardens Hc.

Torsdag den 10 Maj

I Löbet af de sidlige Morgenimer udsendes gen nem Hc til samtlige Kommuner følgende telefoniske Hælding. For at medvirke ved Fordeling af Fødevarer m. v. skal følgende Personer i Rønne med Familie snarest begive sig til deres Hjem.

Bagere Kolonialhandlere Virtschaftshandlere og Slagtere Arbejdere og Funktionærer ved Slagteriet. Brød og Melkehændlere Mejerienes Personale.

Kommunekontorets Personale.

Dams Hotels Personale.

Forplejningslotter og Lodserne.

Der medtages Forplejning til to Dage. Byens øvrige Beboere i Øplandskommunerne vil saa

hurtig som man finder det forværligt, fraa Middelstue
om Indflytning.

Denne Middelstue blev videresendt til samtlige
Husstande gennem Ordonanser paa Kommunens
Foranstaltung.

Om tilsvarende Middelstuer blev udsendt gennem
Radioen men da store dele af Gen var uden
Elektricitet som Følge af Stændingen i Rønne
kunde man ikke forvente at Middelstuen allene
ad denne Vej kunde publiceres.

Hjelpestyrkerne indsattes som den foregaaende Dag
med Offerstiknings opgaver Redningsarbejdet i de
bomberamte Ejendomme Rydning af Fader samt
Kedrvning af farehængende løse Bygningsdele.

I Löbet af Dagen indfandt mange Haandværkere
og Arbejdere sig dels af Byens egen Befolking
og dels fra Oplandskommunerne for at stillede
sig til Raadighed for Oprydning og Tagdækning.
Til Hjælp for Luftværnslederen med dette arbejde
oprettede denne et særligt Kontor paa Teknisk Skole
i Forbindelse med Tc. med den specielle Opgave
at fordele Arbejdskraft og fremskaffe og fordele
Værktøj Materiale og Vogne til Kørsel.

Til at bestyre og lede dette Kontor meldte sig fri-villigt Arkitekten Tybjerg og Reker samt Forstan-der Lauritsen Højskolen. I løbet af Kaffen og Før-midagen var fra Statens civile Luftværn modtaget telefonisk Melding med Retningslinier for Forplij-ningsmønster af tyske Soldater og Flygtninge. For Bornholm var denne Opgave i høj Grad påkrævet og Opgaven blev desfor straks taget op.

Forplijningsopgaverne var meget kompliceret idet der fantes 15000 tyske Soldater og ca 5000 civile Flygtninge fordelt i store og smaa Grupper over hele øen heraf ca 1200 saarede fordelt paa Læse-reller og Sygehuse og de tyske Myndigheder havde ikke Kontakt med alle Selskaberne eller vidste ikke hvor de befandt sig. Samtidig herved havde Rønne og København store Forsyningssproblemer med de evakuerede Byer og adskillige Bagerier m v iude af drift. Efter Anmodning af Luft-værnslederen, stillede Tjenestgengensten for Gas og Fosforgjerningen Civilingenior B B Schmidt sig til Raadighed med Bistand til denne Forplijningstjenest.

Om Eftermiddagen besøv Luftværnslederen Skaderne i Køö og konfererer med den lokale Ledelse. Kl 16⁰⁰ afholdes Raadslagning i det nu efterhaanden faste Raad bestaaende af Luftværnschefen Luftværnslederen Kammeren Representanter fra Frihedsrådet.

Luftværnslederen afgiver Beretning om sit Besøg i Køö og sine Samtaler med Ledelsen der og de Problemer der er specielle for Køö Modstandsbevagelsen afgiver Beretning og omtaler at Riserne har meddelt, at de agter at præabegynde Bortevakueringen af de tyske Styrker den følgende Dag og at de ønskede de danske Myndigheder stillede Skibe til Raadighed for Transport af 3000 Mand pr Dag. Forsyningsemseigt giver dette et nyt Billede for Luftværnet og de nødvendige Dispositioner måtte træffes for forhånsvis at sikre en rimelig Forplejning af disse Grupper der ikke kan forvente at modtage Forplejning fra Riserne før sidligst efter 48 Timer. Endvidere meddeltes Modstandsbevagelsen at Bornholms Værn skal indeholde nogle Aargange til Supplering af Frihedskampene men efter Hensættelse fra Luftværnslederen gives der Køö By en Sætning for at sikre Arbejdskraft for Byen.

Til 20.te afholdes paany Raadslagning af det faste Raad med interne Sager og Drøftelse af Tilbageevakueringen idet Problemet nævntig drejede sig om hvorvidt Tilbageevakuering, skulde foregaa kvartervis eller paa en Gang for hele Byen.

For den første Anskuelse talte de Vanskeligheder der maatte forevntes ved at skaffe Hjælp for de mange bomberamte, og for den anden Anskuelse talte Fruktet om at Befolkningen selv kunde deltage i Bevogtningen af deres Ejendele og redde nogle af de Værdier der var et let Brygge for baade civile og militære Grupper der strivede rundt i Byen.

Afgørelsen blev udspejdt til den følgende Dag idet Luftværnslederen skulde udarbejde et Forslag til Tilbageevakuering. Hjælpetjenesten i Brand Sanitet og Rydningstjenesten indkvarteres for Natten i Kvarterene omkring Aabygaard Kommandocentralen paa Aabygaard nedlægges helt i Löbet af Dagen.

Tredagen den 11 Maj

Da det er øjensynligt at de midterstidige Tagdækning - arbejder vil strække sig over langere Tid maa dette Arbejde bringes ind under faste Rammer af at sikre Kontrol med Arbejdskraften og Matrialerne.

Luftrørnslederen samler derfor ved Arbejdets Paabe - gyndelse samtlige Mestre og Arbejdstyrker paa Torvet til Instrukktion. Luftrørnslederen, opdeler Byen i 4 Distrikter med en Nord - Sydgaaende Linie Midten af Søndergade og St. Torvegade og en Øst - Vest gaaende Linie Midten af Østergade og udpeger følgende Mestre som Distriktsledere Bygmestrene John Hansen Andersen Nolles Lau og Dam. De øvrige Mestre underlægges disse 4 Ledere, og hver Master ingazeres sine Arbejdstyrker og fører Kontrol og Arbejdsledelse med disse. Matrialerne oplægges i 2 Depoter og Rekvition foregaar direkte til disse Depoter.

Der instrueres om at opfrage lose Tagsten, hvor disse er i Behold og iovrigt anvende Pap. Kontoret paa Teknisk Skole fortsætter med at fordele den Arbejdskraft, der maaatte melde sig, og søger at skaffe Matrialer, Værktøj og Kørsel, samt etablere en særlig Skrue

til Opsamling af større Glaemninger til Depot ved
Havnen for Videresendelse til Omenvællning. Arbejderne
og Haandværkerne gaar ind paa, at der ikke gives
særlig Betaling for Overarbejde og Helligdagsarbejde.
Hjalpstyrkene indsættes i Fortsættelse af Opgaverne
fra den foregaaende Dag. Kl 11⁰⁰ afholdes Raadslag-
ning af det fast Raad med Luftværnslederens
Forslag om Tilbagevahuering af Befolkningen i
Rønne og Køö. Deltagere i dette Møde er desuden
Borgmesteren og Luftværnslederen fra Køö. Alle
var enige i at paabegynde Tilbagevahueringen
omgaaende, og følgende Meddelelse til Beboerne
i Rønne og Køö foranlægges udsent i Radi-
oen samme Dag Kl 12,30.

Meddelelse til Beboerne i Rønne og Køö
Der meddeles Tilladelse til, at de evakuerede
Beboere i Rønne og Køö maa tilse deres Bolig,
og i de Tilfælde, Boligerne er beboelige, da at
foretage Fndflytning straks. Det indskærpes, at
saafremt, De ikke ved Fndflytning i deres Øjen
eller ved frivillig Aftale med en anden Familie
kan blive boende i deres By, skal de straks

samme Dag flytte tilbage til Deres nüværende
midlertidige Kvarter i Øplandskommünen, idet
der ikke foreløbig kan stilles Opholderium til
Raadighed for Dem. Aldre og svagelige Personer
maa forblive i deres nüværende Kvarter, indtil
Transportmidler kan fremkaffes. Samtlige Personer,
der flytter til de 2 Byer, skal medtage Forplejning
for 2 Dage. Det skal ikke betales for Indkvarte-
ringen idet Kvartkværerne senere fra Luftværnet
paa Godtgørelse i Henhol til de af Ministeriet
fastsatte Bestemmelser. Leverandører til Køjerierne
i Rønne paabegynder Levering af Malt i Morgen
Lordag efter de sædvanlige Regler. Der er fra i Dag
iødet Udgangsforbud paa Bornholm saavel i
Byerne som paa Landet mellem Kl 21.⁰⁰ Aften
og 4.⁰⁰ Morgen.

Der gøres opmærksom paa, at det er forbundet
med Livsfare at aalne for Gasen, og at der maa
udvises den yderste Forsigtighed ved brug af Elek-
tricitet. Krigsmateriel af enhver Art er farlig at
berøre, og Anmeldelse maa ske omgaende til
Luftværnets Kommandosentral. Elektricitetsforsy-
ningen paa Landet er nu i det store og hele

retablert, saa man kan forvente, at Radiomeddelelserne vil blive hørt overalt. Radioavisen gentager yderligere Middellets i Aftenudsendelsen. Kl 20th af holles paang Raadslagning i det faste Raad, Det henstilles til Modstandsbevægelsen at formaa Riserne til at idstede Pasersætter til Arbejdskiffer om Naten for Gas og Elektrocentralværkerne, Brædfabrikken m. f. Luftværnslederen meddeler, at en væsentlig Part af C. B. Styrkerne hjemsendes Lørdag, da Rydnings- og Sikkerhedsopgaverne i det store og hele nu er afsluttet. Klamring meddeler, at den gratis Be- spisning, der har fundet Sted i stor Udstrekning ophører fra og med Lørdag, og at der i Stedet indføres Folkebispisning. Hjalpestyrkerne indkvar- teres for Natten i deres sædvanlige Kvarterer omkring Aabygaard.

Lørdag den 12. Maj

Hjalpestyrkerne indsættes i Fortsættelse af Op- gaverne fra den foregaaende Dag. Tagafdak- ningsarbejderne fortsættes med stor Kraft. Den i Bilag 4 angivne Plakat udfærdigis af Klamme- ring og Luftværnslederen og opstilles i Byen.

Borhtransporten af tyske Soldater og Flygtninge
paabegyndes Tid 14th. Alt hvad der kan samles af
danske Rutebaade, Skonnerer og Fisherbaade,
indsættes i Transporterne. Et meget broget Skue
üdspilles paa Havnens af de af Tyskere overfyldte
Skibe, de danske Søfolk og russiske Marinesol-
dater iblandet 8 Barnes blaa Uniformer under
Arbejdet med Uddeling af Forsyningerne og
Brandmandene der er indesat til Paafyldning
af Skibenes Tanke. Arbejdet gaaer hurtig fra
Haanden, og det ene Skib efter det andet stikker
til Løs med sin Menneskelast. Falt borhtrans-
porteres c 3000 Mand, og denne Transport fort-
sættes, saa hurtig Skibskonvojerne vender tilbage.
Under Ledelse af Tjenestegrünschffen for Sosialat
Tjenesten Kammer P Mikkelsen, paabegynder For-
plejningslotterne fra D K Bern Folkebespising.
Maden tilberedes paa Margarinefabrikken, som
de oprindelige Planer foreudsatte, og med Annex
i Industrien, der dog ikke kom i Brug. Den
üddeltes c 5-600 Portioner velfillavet og god
Mad pr Dag, og Folkebespisingen blev oprettet
i 20 Dage, til Gasforsyningen var bragt i

Orden over hele Byen. Det er Grund til at fremhæve
dise Damer, der uden Tanke for Skaderne i deres
eget Hjem, udførte et godt, samfundsnyttigt Ar-
bejde. Til 18.^{oo} hjemmedes B. B. Styrke, og der
udtages frivilligt Mandskab til Fortsættelse af
eventuelle Opgaver, i alt forbliver indkaldt 25 % Ber.
Da Brandvæsenets Alarmsystem ikke er intakt,
forbliver 5 faste Brandmand i en fast Døgnvagt,
stableret paa Politistationen. Denne Brandvagt
oprettholdes til den 29. Maj. Resten af Brandman-
skabet hjemmedes.

Til 18.^{oo} afholdes Raadslagning i det faste Raad.
Modstandsbevagelsen meddeler, at Riserne ikke
vil ildstade Pasersæder, men vil respektere
Feltraab, der vil blive meddelt Modstandsbe-
vagelsen, der herefter vil videregive det i for-
neden Omfang. Det vedtages straks at ildsende
Opraab til Befolkningen gennem Højtalervog-
nen af følgende Ordlyd. Det er forbiet og
livsfarligt at åbne for Gasen. Det er live-
farligt at berøre Krigsmateriel af enhver
Art. Andmeldelse af fænkle Genstande skal
omgaaende ske til K. C. paa Teknisk Skole

Tid 1047.

Følge Lov om Krigsforsikring kan Befolningen være forvist om, at der ydes Anledning i henhold til Loven.

Rønne Byraad holder Møde Mandag d 14 Maj kl 17⁰⁰ paa Rønne Raadhuis. Det vedtages, at den af Luftværnslederen indførde meddelelse om Tilbagevækning af Personer, der er blevet bort transportere d 8 Maj, udsendes i Radioavisen den følgende Dag.

Tilbagevækningen havde i øvrigt ikke givet Anledning til særlige Vanskeligheder. Befolningen var indstillet paa det Syn, der mødte dem, og de sidste Dages Oprydning og Tagafdækning havde allerede hjälpt paa delheden.

Søndag den 13 Maj

Oprydningsarbejderne og de midlertidige Tagafdækningsarbejder fortsættes. Radioavisen udsender i henhold til Vedtagelse den foregående Dag følgende Meddelelse.

Meddelelse til Beboerne i Rønne og Køö.

Efter at Toggangen igen er blevet normal, tillades det nu også de Personer, der befinder sig i Øp-
landsommunerne, og hvortil der ikke hidtil
har været Transportmuligheder at følge deres Hjem
i de to Byer, og saafremt deres Bolig er bebo-
elig, kan indflytning straks finde Sted. De
Personer, der ikke kan bo i deres Hjem, ellers faa
en Affale med en anden Familie i deres By
om Ophold, skal straks samme Døg vende
tilbage til deres nævndre Hvarter, da der
ikke stilles Opholderium til Raadighed.

De Personer der skal transporteres liggende
henvender sig til Telf 1047 Kc.

Til Kc indgaar i disse Dage et Ubal af An-
meldelse af forsaget eller formodet forsaget
Ammunition og den minesagkyndige har
havde Dage med at gennemgaa det store
Matriale. Ogsaa Frihedskamperne indsamler
Patroner Vaaben og Sprangstof af enhver Art,
og for at undgaa Ulykkestillfælle aftaler Luft-
værnslederen med Modstandsbevægelsen at alt
Krigsmateriel transporteres til Hauns Depoter

Skaarsdal og opmagasineres under den minst
kyndiges Opsigt.

Mandag den 14 Maj

Oprydnings og Tagafdekningssarbejderne fortsættes.
Kl 20th afholdes Raadslagning af det faste Raad
i hvilket foreligger Meddelelse fra Riserne at
Brandkamter og Gader skal ryddes inden 4 Dage.
Da dette naturligvis vilde medføre et urimeligt
Spild af Værdier vedtages det at meddele Riserne,
at de offentlige Gader og Pladser ryddes saa hurtig
som muligt, men at man ikke har Bjugnings-
matriel til Skibene i Havnene, og at Rydning
af Brandkamter vil overgaa til privat Initiativ
ifølge den danske Lovgivning. Oprydningsarbejdet
hemmes stærkt af Mangel paa Hørtøjre Modstans
bevægelsens Transportsektion der skulde fremkaf-
fe Vognene maa ofte plæselig trække dem alle
tilbage fordi Riserne kraver et Antal Vogne sikkert
til Raadighed. Et Forsøg paa at skaffe Hørtøjre
fra Landboerne giver ikke store Resultater. Til de fremkommer en Del Henvendelser
om Hjemtransport af Syge.

Tirsdag den 15. Maj

Oprydnings og Tagafdahningsarbejdet fortsetter. Overalt hersker der Træhlhed. Familier søger at indrette sig bedst mulig i de mere eller mindre ødelagte Ejendomme. Der hersker stor Mangel paa Glas men Glarmestrene er opfordret til at fordele Glasset saaledes at hver Familie forløbig kan paa Glas til en Stue.

Det af Luftværnet den 10 ds oprettede Kontor i Forbindelse med Kc til Fordeling af Arbeitskraft nedlægges. Afviklingen skejderes gennem Kc. Barkørsl og den sidste Oprydning paa Gaderne udekilles fra Kc og overlades til Bygningsinspektørens Kontor under hvilken Gader og Torve sorterer. Telefon og Telegrafforbindelsen med det øvrige Danmark afbrydes Kl 17.00

Onsdag den 16. Maj

Fra Krigsforsikringen af Bygninger ankommer en Representant fra København og paa denne Foranledning afholdes en Drøftelse af Tilrettelæggelsen af Vurderingsarbejdet af de beskadigede Ejendomme. Efter Opfordring af Krigsforsikringen

og Luftværnschefen indvilger Luftværnslederen i
at overlæg Ledelsen af et Centralkontor og herfra
organisere og tilrettelægge Vurderingsarbejdet
for Bygningerne for Rønne By.

Øpnen for Bombangrebet den 7 Maj begraves
paa Byens Bekostning Kl 14.⁰⁰ Alt arbejde
stanses om Eftermiddagen til døe for de
omkomne.